

INFORMAČNÝ MATERIÁL

č. 14/2018

RIADENIE OBLASTI CESTOVNÉHO RUCHU V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH EÚ

Vypracovala: Mgr. Krisztina Csillag, Odbor Parlamentný inštitút K NR SR

Supervízor: RNDr. Katarína Kubišová, vedúca Oddelenia parlamentného výskumu a vzdelávania
Schválil: JUDr. Milan Hodás, PhD., riaditeľ Odboru Parlamentný inštitút K NR SR

Apríl 2018

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady SR a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne, alebo odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Parlamentného inštitútu a autora.

Anotácia

Predložený materiál spracúva informácie o spôsobe riadenia cestovného ruchu a jednotnej prezentácie krajiny v zahraničí vo vybraných krajinách EÚ. V kontexte ekonomického aspektu cestovného ruchu porovnáva rozpočty krajín pridelené cestovnému ruchu a podiely príjmov na tvorbe HDP v príslušných krajinách.

Kľúčové slová

Cestovný ruch, rozvoj, manažment, stratégia, HDP

Obsah

Úvod

Aktuálna situácia na Slovensku

Výsledky analýzy

- 1. Česká republika**
- 2. Estónsko**
- 3. Fínsko**
- 4. Francúzsko**
- 5. Grécko**
- 6. Chorvátsko**
- 7. Lotyšsko**
- 8. Maďarsko**
- 9. Poľsko**
- 10. Portugalsko**
- 11. Rakúsko**
- 12. Spojené kráľovstvo**
- 13. Španielsko**
- 14. Švédsko**

Záver (stručné zhrnutie)

Príloha: Tabuľka

Použité zdroje

Úvod

Cestovný ruch je jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich odvetví a tvorí významnú časť hospodárstva členských štátov Európskej únie. Podľa štatistík Svetovej organizácie cestovného ruchu, z 28 členských štátov EÚ až 14 zaznamenalo dvojciferný nárast návštevnosti počas prvej polovice roku 2017, čo viedlo k priemernému nárastu až o 5% oproti roku 2016.¹ K tomu, aby sa tento pozitívny trend udržal je nevyhnutná aktívna rola štátnych orgánov, a to predovšetkým vlády. Napriek tomu, že cestovný ruch sa často považuje za aktivitu v rámci súkromného sektora, vlády jednotlivých krajín postupne prijímajú čoraz aktívnejšiu úlohu pri využívaní cestovného ruchu ako nástroja rozvoja, formujú ekonomické prostredie pre rozvoj tohto sektora, vytvárajú legislatívu a najnovšie tiež zohrávajú významnú pozíciu v marketingu krajiny. Je teda zrejmé, že úloha vlády v oblasti cestovného ruchu pokrýva najrôznejšie oblasti riadenia. Treba však poznamenať, že vláda by sa nemala vnímať ako jediný aktér, ktorý dokáže vykonávať všetky dôležité funkcie pre efektívnu koordináciu cestovného ruchu.

Odbor Parlamentný inštitút sa v záujme získania potrebných informácií ohľadom spôsobu riadenia cestovného ruchu obrátil s požiadavkou² o odpoveď na 27 národných parlamentov v rámci Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Otázky, ktoré sme jednotlivým krajinám položili sú nasledovné:

1. Ktorý vládny rezort je zodpovedný za riadenie cestovného ruchu v príslušnej krajine?
2. Existuje osobitný parlamentný výbor pre oblasť cestovného ruchu? Ak nie, do práce ktorého parlamentného výboru je začlenená táto oblasť?
3. Ako je oblasť turizmu riadená v príslušnej krajine?
 - 3.1. Zahŕňa oblasť cestovného ruchu v rámci príslušného rezortu jednotnú prezentáciu krajiny?
 - 3.2. Existuje v príslušnej krajine stratégia rozvoja cestovného ruchu? Ak áno, ako je zabezpečená jej implementácia?
 - 3.3. Prijala príslušná krajina legislatívu na rozvoj cestovného ruchu?
4. Aké bolo finančné zabezpečenie cestovného ruchu za posledné tri roky v % v prepočte k HDP?
5. Aký bol podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP za posledné tri roky?

V stanovenom termíne nám na otázky odpovedalo 14 národných parlamentov: Česká republika, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Chorvátsko, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko a Švédsko.

Nakoľko nám respondenti poskytli neúplné odpovede na otázku týkajúcu sa príjmov z cestovného ruchu a z odpovedí nie je jasné, či uviedli priamy, alebo celkový podiel príjmov z cestovného ruchu (angl. *direct and total contribution of tourism*)³, v záujme zjednotenia

¹ European Union: Short-Term Tourism Trends. [online]. Dostupné na <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419098>.

² ECPRD request no. 3658: Management of tourism in EU countries. [online]. Dostupné na: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/320331>

³ Priame príjmy cestovného turizmu na tvorbe HDP sú vytvorené odvetviami, ktoré priamo súvisia s cestovným ruchom, akými sú hotelierstvo, cestovné kancelárie, letecké spoločnosti, gastronómia, t.j. odvetvia, ktoré sa priamo podieľajú na cestovnom ruchu krajiny. Celkové príjmy cestovného ruchu naopak predstavujú agregát príjmov priamych a nepriamych odvetví podieľajúcich sa na rozvoji cestovného ruchu. (In Travel and Tourism: Economic Impact 2017 – World. [online]. Dostupné na <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2017/world2017.pdf>.

metodológie získavania informácií sme informácie, ktoré sú súčasťou tejto štúdie čerpali zo štatistických údajov World Travel and Tourism Council a z open source databáz⁴.

Aktuálna situácia na Slovensku

V rámci SR je problematika cestovného ruchu začlenená pod Ministerstvo dopravy a výstavby SR (MDV SR), kde je zriadená sekcia cestovného ruchu (SCR). V zahraničí má SCR šesť zahraničných zastúpení cestovného ruchu, v Ruskej federácii, Českej republike, Poľsku, Maďarsku, Rakúsku a Nemecku. Jednotná prezentácia krajiny je však v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Na úrovni parlamentu je oblasť cestovného ruchu organizačne začlenená pod Výbor pre hospodárske záležitosti a podrobnejšie sa mu venuje Komisia pre dopravu, výstavbu a cestovný ruch (ako poradný orgán výboru).

Čo sa týka legislatívneho zabezpečenia, v SR bol prijatý a je platný zákon o podpore cestovného ruchu č. 91/2010, ktorý pokrýva činnosť a podporu organizácií destinačného manažmentu, t.j. oblastných a krajských organizácií cestovného ruchu. V súčasnosti je v SR 35 oblastných a 5 krajských organizácií cestovného ruchu. Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 bola schválená uznesením vlády SR č. 379/2013 z 10.7.2013. Konkrétne úlohy má plniť MDV SR buď samotné, alebo v spolupráci s ďalšími subjektmi – inými ministerstvami, vyššími územnými celkami, mestami a obcami, krajskými a oblastnými organizáciami cestovného ruchu, prípadne aj v spolupráci s profesijnými organizáciami. Cestovný ruch sa financuje zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom rozpočtu MDV SR, do ktorého je premietnuté zabezpečenie všetkých úloh sekcie vrátane personálnych nákladov a nákladov na zahraničné zastúpenia cestovného ruchu, na marketingové a propagačné aktivity a tiež na dotácie pre oblastné a krajské organizácie cestovného ruchu. V roku 2018 pôjde o 7,5 mil. €. Ak vezmeme do úvahy verejné rozpočty, do oblasti cestovného ruchu plynú aj financie z rozpočtov vyšších územných celkov, miest a obcí.

Okrem toho sa však v segmente cestovného ruchu realizujú aj rozsiahle súkromné zdroje, pretože všetky subjekty, pôsobiace v tejto oblasti, patria do sféry súkromného podnikania.

Celkovo teda sféra cestovného ruchu v SR „pracuje“ s oveľa väčším množstvom finančných prostriedkov. Vyčíslieť ich presne je problematické, pretože do systému zberu štatistických údajov by sa museli zapojiť všetci aktéri.⁵

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 6,2 %, v roku 2015 6 % a v 2014 dosiahol 5,7 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 2,4 %.

⁴ Pozri <https://knoema.com/atlas/topics/Tourism/Travel-and-Tourism-Total-Contribution-to-GDP/Contribution-of-travel-and-tourism-to-GDP-percent-of-GDP?baseRegion=>.

⁵ Informácie získané zo Sekcie cestovného ruchu Odboru medzinárodnej spolupráce v cestovnom ruchu Ministerstva dopravy a výstavby SR.

Výsledky analýzy

1. Česká republika

V rámci vládných rezortov je oblasť cestovného ruchu v Českej republike organizačne začlenená pod **Ministerstvom pre miestny rozvoj**. Ministerstvo je metodickým a koordinačným orgánom pre všetky subjekty pôsobiace v oblasti cestovného ruchu. Hlavným nástrojom pre činnosť ministerstva v oblasti cestovného ruchu je **Koncepcia štátnej politiky cestovného ruchu v ČR na obdobie 2014-2020**. Ide o základný strednodobý dokument ministerstva, ktorého cieľom je zvyšovať konkurencieschopnosť cestovného ruchu na národnej a regionálnej úrovni a udržanie jeho ekonomickej výkonnosti a jeho pozitívnych dopadov na socio-kultúrny a environmentálny rozvoj Českej republiky. Praktickým výsledkom stratégie by malo byť vytvorenie chýbajúceho systému riadenia cestovného ruchu vrátane jeho dlhodobého financovania. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie Koncepcie má vychádzať zo súčasnej štruktúry nositeľov politiky cestovného ruchu, ktoré je však potrebné inovovať z dôvodu roztrieštenosti naprieč jednotlivými rezortmi, podpriemernou kooperáciou verejného a súkromného sektora, nerozvinutosti riadenia na regionálnej a miestnej úrovni a nedostatočného využívania efektov komerčnej diplomacie.

Koncepcia je prepojená s realizáciou národného marketingu, ktorý je popísaný a špecifikovaný v **Marketingovej koncepcii cestovného ruchu** agentúry **CzechTourism**. Hlavným cieľom CzechTourism je propagácia Českej republiky v zahraničí, k tomuto cieľu plní v koordinácii s ministerstvom destinačný marketing, mediálnu prezentáciu ČR, či výskumné a vzdelávacie činnosti. CzechTourism má v súčasnosti zriadených 20 zahraničných zastúpení po celom svete, ktoré realizujú širokú škálu propagačných aktivít, ako on-line, printové i outdoorové, press a spoznávacie zájazdy, road show, účasť na veľtrhoch a prezentačných akciách.

K dosiahnutiu marketingového cieľa je Česko jednotne prezentované ako „krajina príbehov“. Inými produktovými značkami, ktorými je Česká republika prezentovaná v zahraničí ako atraktívna destinácia sú Czech traditions, Czech Specials, Discover Central Europe, či Český systém kvality služieb.

V rámci Poslaneckej snemovne je oblasť turizmu v kompetencií **Komisie pre cestovný ruch**, ktorá je organizačne začlenená pod Výborom pre verejnú správu a regionálny rozvoj.

V českej legislatíve **neexistuje špecifický zákon** o podpore cestovného ruchu. Oblasť cestovného ruchu je upravená v zákonoch a vyhláškach, ktoré sa tejto oblasti venujú len čiastkovo.

Cestovný ruch je financovaný zo štátneho rozpočtu a z rozpočtov miestnych a regionálnych samospráv. Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 7,8 % a v roku 2015 a 2014 dosiahol 7,7 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 2,5 %

2. Estónsko

Za oblasť cestovného ruchu v Estónsku je zodpovedné **Ministerstvo pre hospodárske záležitosti a komunikácie**. Útvary, ktoré sa zaoberajú cestovným ruchom v rámci tohto ministerstva sú **Úrad na ochranu spotrebiteľa** a **Enterprise Estonia foundation - EEF**. Aktivity na podporu turizmu vedie **Estónska rada cestovného ruchu** spadajúca pod EEF, ktorá má tiež na starosti jednotnú prezentáciu Estónska v zahraničí. Na parlamentnej úrovni spadá oblasť cestovného ruchu do kompetencií **Výboru pre hospodárske záležitosti**.

Rozvoj cestovného ruchu sa strategicky riadi podľa **Estónskeho národného plánu pre rozvoj turizmu do roku 2020**. Strategickými cieľmi tejto stratégie sú najmä zvyšovanie povedomia o Estónsku ako destinácii cestovného ruchu, rozvoj turistických atrakcií medzinárodného záujmu a destinácie regionálneho turizmu. Hlavným merateľným cieľom je zväčšiť sektor cestovného ruchu približne o tretinu.

Rozvoj cestovného ruchu je legislatívne zabezpečený **Zákomom o cestovnom ruchu** z roku 2000, ktorý stanovuje všeobecné požiadavky na poskytovanie služieb cestovného ruchu informačnými strediskami, dôsledky porušenia tohto zákona a postupy na vykonávanie dozoru.

Priamo zo štátneho rozpočtu cez EEF vzrástli prostriedky na podporu cestovného ruchu za posledné tri roky z 10 na 25 miliónov eur (ročne). K tomu však možno pripočítať niekoľko miliónov prostredníctvom nepriameho financovania – cez podporu podnikov a podnikania, aktivít regionálneho rozvoja a súm vyhradených na investície (10 miliónov eur ročne) prostredníctvom programov na regionálny rozvoj.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 16,1 %, v roku 2015 a 2014 dosiahol 15,5 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 4 %.

3. Fínsko

Oblasť cestovného ruchu spadá vo Fínsku do agendy **Ministerstva pre ekonomické záležitosti a zamestnanosť**, ktoré určuje priority a rozvíja sektor v spolupráci s ďalšími ministerstvami a sektorovými aktérmi. Za medzinárodnú propagáciu fínskeho turizmu zodpovedá „**Visit Finland**“. Fínsky parlament nemá výbor, ktorý by sa venoval výlučne cestovnému ruchu. Táto oblasť spadá pod **Výbor pre obchod**.

Krajina nemá stanovenú jednotnú prezentáciu smerom do zahraničia. Prezentovanie Fínska navonok je pokryté publikačnou činnosťou agentúry VisitFinland a vlády pod názvom „This is Finland“. Rozvoj turizmu vo Fínsku sa riadi stratégiou „**Dosiahnuť viac spolu – plán pre rast a obnovu fínskeho turizmu na obdobie 2015 – 2025**“ („Achieving more together – the roadmap for growth and renewal in Finnish tourism for 2015 – 2025“). Cieľom stratégie je posilniť tematicky založenú spoluprácu medzi turistickými centrami a sieťou spoločností súvisiacich s turizmom; rozvíjanie konkurenčných a všestranných ponúk v oblasti cestovného ruchu, ale aj v iných oblastiach; zvyšovanie efektívnosti marketingových aktivít a zjednodušovanie nákupu cestovných služieb, či konkurenčné prevádzkové prostredie pre cestovný ruch. Na podporu týchto cieľov bolo stanovených 6 podcieľov na roky 2015-2018:

1. Predstavenie značky Finrelax – Premena Fínska na špičkovú turistickú destináciu,
2. medzinárodné spopulárnenie fínskeho súostrovia,
3. značka „fínska zastávka“ – urobiť z Fínska poprednú krajinu zastávok/medzipristátí,

4. zjednodušenie digitálneho vyhľadávania a nákupu služieb cestovného ruchu,
5. pripravenie strategického programu pre cestovný ruch,
6. vytvorenie ukázkového projektu zameraného na trvalo udržateľný vodný cestovný ruch s využitím bioekonomiky, čistej a digitálnej technológie.

Čo sa týka legislatívy, **neexistuje špeciálny zákon**, ktorý by sa venoval podpore turizmu. Daňová legislatíva upravuje špeciálne daňové úľavy, zvyšná legislatíva pre túto oblasť je však veľmi roztrieštená.

Priamo z rozpočtu Ministerstva pre ekonomické záležitosti a zamestnanosť bolo na rok 2018 vyčlenených pre oblasť cestovného ruchu 15,48 miliónov eur, ktoré sú vyhradené pre „Visit Finland“. Štát však okrem toho prispieva na rozvoj turizmu formou viacerých dotácií a nepriamo aj financovaním dopravných spojení, energetickej efektívnosti či údržbou národných parkov a turistických chodníkov.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 a 2015 predstavoval 8,8 % a v roku 2015 dosiahol 8,9 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 2 %

4. Francúzsko

Oblasť cestovného ruchu vo Francúzsku spadá v súčasnosti pod **Ministerstvo zahraničných vecí**. Veľká časť dotácií a štatistík je však stále v kompetencii Ministerstva hospodárstva, ktoré spravovalo túto agendu do júna 2017 a malo na ňu špeciálne určeného štátneho tajomníka. V Národnom zhromaždení spadá oblasť cestovného ruchu do pôsobnosti **Výboru pre hospodárske záležitosti**.

Od roku 2009 existuje vo Francúzsku agentúra na podporu francúzskeho turizmu v zahraničí – **ATOUT FRANCE**, ktorej rozpočet na rok 2017 bol 32 miliónov eur. Francúzsko má taktiež stratégiu na podporu turizmu – **Propagácia a investovanie - dve priority ambicióznej politiky cestovného ruchu**. Táto stratégia má za úlohu propagovať francúzsky turizmus celosvetovo s cieľom zvýšiť dopyt a podporiť investovanie do cestovného ruchu. Francúzsko si v rámci stratégie určilo cieľ 100 miliónov zahraničných turistov do roku 2020 a príjmy do cestovného ruchu v hodnote 50 miliárd EUR. Na dosiahnutie tohto cieľa Francúzsko zvýšilo výdavky na podporu turizmu a taktiež vsadilo na dobré meno francúzskej gastronómie – v roku 2019 sa budú konať 3 významné medzinárodné udalosti v oblasti gastronómie – „Good France/ Gout de France“, „Davos for foodies“ a „Fete de la Gastronomie“.

Podpora cestovného ruchu je upravená aj v **Zákone o cestovnom ruchu**.

Cestovný ruch je významnou zložkou francúzskeho HDP. Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 8,9%, v roku 2015 9,1 a v 2014 dosiahol 9,5 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 3,6 %

5. Grécko

V Grécku spadá oblasť cestovného ruchu pod **Ministerstvo pre cestovný ruch**. V rámci ministerstva sa nachádza aj **Grécka turistická organizácia (EOT)**, ktorá má kanceláriu vo viacerých krajinách sveta. Na parlamentnej úrovni spadá oblasť cestovného ruchu do kompetencie **Výboru pre výrobu a obchod**.

Rozvoj a prezentáciu cestovného ruchu v Grécku má v kompetencii EOT. Hlavné logo, ktoré momentálne používa je „Greece, all time classic“, no existujú aj iné propagačné materiály ako napríklad „Greece a 365-Day Destination“, ktorá propaguje Grécko vo všetkých štyroch ročných obdobiach.

Krajina má *Stratégiu pre cestovný ruch na roky 2017-2018* aj všeobecný rámec propagačnej stratégie EOT. Legislatíva pre cestovný ruch však nie je zjednotená, nachádza sa v rôznych zákonoch, prezidentských dekrétach či ministerských rozhodnutiach. Možno spomenúť napríklad zákon 4179/2013 o zjednodušovaní postupov na podporu podnikania v cestovnom ruchu, reštrukturalizáciu EOT atď., či zákon 2160/1993 o regulovaní cestovného ruchu. Významným je taktiež zákon 4070/2012 o podpore investícií do cestovného ruchu. Článok 148 tohto zákona uvádza, že existuje Úrad na podporu osobitných investícií a udeľovania licencií (EAPAE), ktorý uprednostňuje významné investície do turizmu poskytovaním plnej a individuálnej podpory každému investorovi vo všetkých fázach investície.

V roku 2018 bol Ministerstvu cestovného ruchu pridelený rozpočet vo výške 44,45 miliónov EUR (0,0073% štátneho rozpočtu). Do cestovného ruchu však prispievajú aj regióny a miestne samosprávy zo svojich rozpočtov, obchodné komory, turistické agentúry a súkromný sektor a veľká časť zdrojov pochádza z programov NSRF.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 18,6 %, v roku 2015 19 % a v 2014 dosiahol 18,2 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 7,5 %

6. Chorvátsko

V Chorvátsku je oblasť cestovného ruchu začlenená pod *Ministerstvo pre cestovný ruch*, ktoré je zodpovedné za vypracovanie stratégií, politik a opatrení na národnej úrovni. Hlavný rozvojový dokument chorvátskeho cestovného ruchu "*Stratégia rozvoja cestovného ruchu Chorvátskej republiky 2013 - 2020*" vznikol v očakávaní zo vstupu Chorvátska do EÚ. Stratégia stanovuje hlavné priority cestovného ruchu v krajine, ktoré zahŕňajú: zlepšenie kvality ubytovania a hľadanie diverzifikácie ponuky, rozvoj nových atrakcií s potenciálom prilákať regionálny a medzinárodný dopyt, branding národnej a regionálnej ponuky potravín a vytváranie moderných návštevníckych centier pri kľúčových atrakciách. Implementácia stratégie je v kompetencii *Ministerstva cestovného ruchu*. Nakoľko má však cestovný ruch prierezový charakter, jeho rozvoj je závislý na horizontálnej a vertikálnej spolupráci medzi jednotlivými zúčastnenými. Očakávanými výsledkami stratégie je zvyšovanie ponuky cestovného ruchu v súvislosti s ponukou ubytovacích zariadení a ich obsadenosti, zvyšovanie výdavkov zo strany turistov, investícií do cestovného ruchu a nárast pracovných príležitostí v danom sektore.⁶

Cestovný ruch je v legislatíve upravený *Zákonom o radách cestovného ruchu a o podpore cestovného ruchu Chorvátska*. Rady cestovného ruchu predstavujú základné jednotky riadenia cestovného ruchu od lokálnej úrovne až po národnú. Za jednotnú prezentáciu Chorvátska

⁶ Proposal for tourism development strategy of the Republic of Croatia until 2020. [online]. Dostupné na: [http://www.mint.hr/UserDocsImages/arhiva/Tourism development strategy 2020.pdf](http://www.mint.hr/UserDocsImages/arhiva/Tourism%20development%20strategy%202020.pdf).

v zahraničí je zodpovedná **Chorvátska národná rada pre cestovný ruch**. Jej predsedom je minister pre cestovný ruch.⁷

Sektor cestovného ruchu v Chorvátsku je financovaný zo štátneho rozpočtu a z rozpočtov miestnych a regionálnych orgánov. V roku 2015 bolo Ministerstvu cestovného ruchu pridelených 27 mil. EUR, v roku 2016 21 mil. EUR a v roku 2017 bolo pridelených 24 mil. EUR. Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 24,7 %, v roku 2015 23,6 % a v 2014 dosiahol 22,9 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 10,7 %

7. Lotyšsko

Za riadenie cestovného ruchu je v rámci jednotlivých vládnych rezortov v Lotyšsku zodpovedné **Ministerstvo hospodárstva**. Postavenie ministerstva a jeho kompetencie v rámci cestovného ruchu upravuje **Zákon o cestovnom ruchu**. Podľa § 6(2) zákona sú hlavnými úlohami ministerstva rozvoj štátnej politiky cestovného ruchu a jeho koordinácia, príprava právnych predpisov v oblasti cestovného ruchu, poskytnutie štátnej pomoci a zastupovanie záujmov štátu v danej oblasti. Štátnu politiku rozvoja cestovného ruchu realizuje oddelenie cestovného ruchu **Lotyšskej rozvojovej agentúry** (LIAAA). Hlavným strategickým dokumentom pre rozvoj cestovného ruchu je **Smernica pre rozvoj cestovného ruchu v Lotyšsku na roky 2014-2020**, podľa ktorej sú zodpovednými subjektami v procese implementácie smernice okrem Ministerstva hospodárstva aj ďalšie vybrané vládne rezorty.

V lotyšskom parlamente neexistuje výbor pre cestovný ruch, táto problematika organizačne spadá pod **Výbor pre hospodársku, poľnohospodársku, environmentálnu a regionálnu politiku**.

Cestovný ruch v Lotyšsku je financovaný zo štátneho rozpočtu. V roku 2016 bolo vyčlenených pre túto oblasť 751 483 EUR, čo predstavuje 0,003% HDP. Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 a 2015 predstavoval 9 %, a v 2014 dosiahol 8,6 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 4 %.

8. Maďarsko

Na vládnej úrovni spadá cestovný ruch do kompetencií **Ministerstva národného rozvoja**. **Maďarská agentúra pre cestovný ruch** (HTA) je vládou založená agentúra, ktorá má za úlohu definovať stratégie na rozvoj turizmu, dohliadať na využívanie fondov EÚ a domácich rozpočtových zdrojov určených pre oblasť cestovného ruchu a spravovať značku cestovného ruchu Maďarska, ako aj propagovať krajinu ako turistickú destináciu v zahraničí. Na úrovni parlamentu sa otázkami cestovného ruchu zaoberá **Hospodársky výbor**.

Maďarská vláda prijala **Národnú stratégiu rozvoja cestovného ruchu 2030** v októbri 2017. Podľa vízie stratégie je cestovný ruch do roku 2030 vedúcim sektorom ekonomického rastu

⁷ Act on tourist boards and the promotion of Croatian tourism. [online]. Dostupne na: <<http://digured.srce.hr/arhiva/263/60762/www.mvpei.hr/zakoni/pdf/850.pdf>>.

Maďarska, ponúka kvalitné zážitky, je dostupný a ľahko prístupný a využívajúci inovatívne riešenia, má stabilnú národnú značku a ponúka atraktívne pracovné príležitosti.

Implementáciu stratégie zabezpečuje Ministerstvo národného rozvoja prostredníctvom HTA. Na základe vládneho dekrétu 1747/2017. (X. 18.), Minister vytvorí monitorovací výbor, ktorý monitoruje implementáciu stratégie a minister taktiež predloží výročnú správu o jej implementácii.

Legislatívne je oblasť cestovného ruchu upravená v zákone **CLVI o zodpovednosti štátu v súvislosti s rozvojom turistických regiónov z roku 2016** a vo **vládnom dekréte 1549/2017. (VII. 18.) o opatreniach pre implementáciu v oblasti rozvoja cestovného ruchu**.

Cestovný ruch je financovaný zo štátneho rozpočtu. Rozpočet pridelený Ministerstvu národného rozvoja, ktorý spravuje oblasť cestovného ruchu v roku 2015 predstavoval 21 mil. EUR, v roku 2016 to bolo 19 mil. EUR a v roku 2017 73 mil. EUR. Cestovný ruch je však financovaný aj z rozpočtov miestnych samospráv a fondov EÚ.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 10,5 %, v roku 2015 10,4 % a v 2014 dosiahol 10,1 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 4,1 %.

9. Poľsko

V Poľsku existujú dve inštitúcie na vládnej úrovni s priamou zodpovednosťou za politiku cestovného ruchu: **Odbor cestovného ruchu** v rámci **Ministerstva športu a cestovného ruchu** a **Organizácia cestovného ruchu Poľska** (POT), ktorá je vládny orgán zodpovedný za propagáciu cestovného ruchu a jednotnej prezentácie Poľska v zahraničí pod heslom „Polska“. V súčasnosti má POT zriadenú sieť medzinárodných pobočiek v Európe, Ázii a Severnej Amerike, kde publikuje a distribuuje informácie o Poľsku ako atraktívnej turistickej destinácii, zúčastňuje sa veľtrhov, organizuje workshopy, semináre a študijné cesty do Poľska. Jedným z pododdelení POT-u je **Polish Convention Bureau**, ktorá sa zameriava na podporu jedinečných poľských turistických atrakcií pre podnikateľov zvažujúcich pôsobenie v Poľsku.

V súlade s **Programom rozvoja cestovného ruchu do roku 2020**, ktorý prijala Rada ministrov 18. augusta 2015, je potrebné efektívnejšie využívať potenciál cestovného ruchu v Poľsku a posilniť jeho úlohu v sociálno-ekonomickom rozvoji krajiny a jej regiónov. Preto má vláda v úmysle vytvoriť proaktívny a komplexný program rozvoja cestovného ruchu, ktorý by bol súčasťou celkovej rozvojovej politiky a koordinovaný ministerstvom športu a cestovného ruchu. Stratégia cestovného ruchu bola prijatá na základe **Zákona zo 6. decembra 2006 o princípoch vykonávania rozvojovej politiky**, ktorý stanovuje všeobecné pravidlá rozvojovej politiky v Poľsku.

Organizačnú štruktúru na parlamentnej úrovni uzatvára **Výbor pre telesnú výchovu, šport a cestovný ruch poľského Sejmu**.

Cestovný ruch je financovaný zo štátneho rozpočtu. Alokované zdroje pre tento sektor dosiahli v roku 2017 a 2016 12 mil. EUR a v roku 2014 11 mil. EUR.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 4,5 %, v roku 2015 4,4 % a v 2014 dosiahol 4,3 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 1,8 %.

10. Portugalsko

Hlavným verejnoprávnym subjektom zodpovedným za propagáciu, rozvoj a udržateľnosť cestovného ruchu je **Turismo de Portugal IP**, ako národný úrad pre cestovný ruch integrovaný v rámci **Ministerstva hospodárstva** majúci všetky inštitucionálne kompetencie súvisiace s podporou cestovného ruchu od jeho ponuky až po dopyt. Turismo de Portugal má 21 pobočiek (Tourism Teams) na strategických trhoch, kde vyvíja svoju činnosť podľa jednotnej prezentácie Portugalska v zahraničí. Vo vzťahu k iným inštitúciám je významná spolupráca s **Agentúrou pre obchod a investície** (AICEP), v rámci ktorej Turismo de Portugal poskytuje podporu podnikateľom, so **Spoločenstvom portugalsky hovoriacich krajín** (CPLP), **Výborom pre cestovný ruch Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj**, **Európskou komisiou pre cestovný ruch** ako aj so **Svetovou organizáciou pre cestovný ruch** (WTO).

Programové vyhlásenie XXI vlády Portugalska si vytýčilo za svoj cieľ dlhodobé plánovanie turizmu s cieľom využiť možnosti, ktoré zabezpečujú mobilizáciu potrebných zdrojov na implementáciu spoločnej stratégie cestovného ruchu. V tomto zmysle schválila vláda svojím uznesením **Stratégiu pre cestovný ruch 2027**. Implementácia stratégie je založená na účasti agentúr cestovného ruchu a občianskej spoločnosti a bola navrhnutá tak, aby sa z Portugalska stala konkurencieschopná destinácia so schopnosťou reagovať na medzinárodné zmeny a nové technologické prostredie.

Rozvoj cestovného ruchu je ďalej legislatívne upravený **Uznesením Rady ministrov č. 97/2003**, v ktorom vláda definuje smer politiky cestovného ruchu.

Na úrovni portugalského parlamentu je za oblasť cestovného ruchu zodpovedná pracovná skupina pre cestovný ruch pod **Výborom pre inovácie a verejné práce** (CEOP). Pracovnú skupinu tvorí sedem poslancov.

Cestovný ruch je financovaný zo štátneho rozpočtu Portugalskej republiky prostredníctvom rozpočtu Ministerstva hospodárstva Portugalskej republiky. V roku 2018 získajú regionálne subjekty cestovného ruchu 16,4 milióna EUR. Suma uvedená v štátnom rozpočte na rok 2018 zostáva v porovnaní s rokom 2016 a 2017 nezmenená.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 16,2 %, v roku 2015 16,1 % a v 2014 dosiahol 16,2 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 6,4 %.

11. Rakúsko

Rakúsko je federatívnou republikou a parlamentnou demokraciou s deviatimi nezávislými spolkovými štátmi (Länder), ktoré majú legislatívne a výkonné kompetencie pre záležitosti cestovného ruchu. Na národnej úrovni zodpovedá politika cestovného ruchu **Spolkovému**

ministerstvu pre trvalo udržateľný rozvoj a cestovný ruch. Na parlamentnej úrovni prislúcha osobitnému **Výboru pre cestovný ruch.**

Každá spolková krajina má svoju osobitnú stratégiu a legislatívu v oblasti cestovného ruchu. Podľa článku 15 Federálneho ústavného zákona (B-VG, všeobecná doložka) majú rakúske "Länder" legislatívne a výkonné kompetencie v oblasti cestovného ruchu. Zodpovednosťou federálnej vlády je koordinovať a zefektívniť všeobecnú politiku cestovného ruchu. "Länder" sú zodpovedné za prijímanie právnych predpisov v oblasti cestovného ruchu - Rakúsko má deväť rôznych zákonov týkajúcich sa turistického ruchu v rámci "Länder", pričom každá krajina implementuje individuálnu stratégiu cestovného ruchu vrátane marketingu a financovania.

Inštitúcia zodpovedná za jednotnú prezentáciu krajiny v zahraničí je **Rakúsky národný úrad pre cestovný ruch** (ANTO). Ide o národnú organizáciu pre marketing cestovného ruchu, financovanú ministerstvom (75%) a **Rakúskou federálnou hospodárskou komorou** (25 %). Jej hlavnými kompetenciami sú prieskum trhu, riadenie značky, inovatívny marketing, vytváranie sietí a sprostredkovanie informácií. V rámci kompetencií úradu sú pokryté tri hlavné zemepisné oblasti, v ktorých pôsobia aj ich miestne úrady, a to konkrétne západná Európa, stredná a východná Európa a zámorie. Portál **austria.info** slúži ako informačný bod pre návštevníkov krajiny a je dostupný v 20 rôznych jazykových mutáciách.

V roku 2010 bola prijatá **Rakúska národná stratégia cestovného ruchu**, ktorej cieľom bolo v dlhodobom horizonte posilniť spoluprácu, konkurencieschopnosť a udržateľnosť odvetvia cestovného ruchu. Nový vládny program (od roku 2018 ďalej) predpokladá vytvorenie novej stratégie cestovného ruchu s každoročným monitorovaním. V roku 2017 sa vypracovala **Rakúska digitalizačná stratégia pre cestovný ruch.**

Národné financovanie cestovného ruchu spravované ministerstvom slúži jednak na financovanie programov pre malé a stredné podniky v oblasti cestovného ruchu, ktoré spravuje **Rakúska banka pre rozvoj cestovného ruchu** a na druhej strane je časť rozpočtu smerovaná ako členský príspevok do ročného rozpočtu ANTO. V roku 2017 bol rozpočet určený do tejto oblasti v hodnote 62 mil. eur, v roku 2016 rozpočet dosiahol 52 mil. eur.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 15,6 %, údaje z predchádzajúcich rokov nie sú k dispozícii. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 5,6 %.

12. Spojené kráľovstvo

V Spojenom kráľovstve zodpovedá za oblasť cestovného ruchu **Ministerstvo pre digitalizáciu, kultúru, médiá a šport**. Marketing cestovného ruchu je zabezpečený prostredníctvom dvoch vládnych agentúr – **Visit Britain** (propagácia Británie ako turistickej destinácie v zahraničí, najmä v rozvojových krajinách) a **VisitEngland** (propagácia Anglicka pre domácich turistov a určené zámorské trhy). V parlamente pripadá agenda cestovného ruchu **Výboru pre digitalizáciu, kultúru, médiá a šport**.

Zahraničná prezentácia krajiny je zabezpečená prostredníctvom kampane „**GREAT Britain**“, ktorú spravuje agentúra Visit Britain. Vládna politika pre turizmus je stanovená v **Akčnom pláne cestovného ruchu**. Plán má 5 hlavných oblastí:

- turistická krajina – posilnenie koordinácie a spolupráce,

- zručnosti – posilnenie učňovskej prípravy a prilákanie väčšieho počtu ľudí do kariéry v cestovnom ruchu,
- regulácia zdravého rozumu – preskúmanie možností deregulácie danej oblasti
- doprava – uľahčiť návštevníkom spoznávanie krajiny vlakom či autobusom
- skvelé privítanie – neustále zlepšovanie vízovej služby.

Prvá správa o pokroku implementácie vyšla v októbri 2017.

Najvýznamnejšou legislatívou v oblasti cestovného ruchu je **Zákon o rozvoji cestovného ruchu** z roku 1969, ktorý vytvoril vyššie spomínané národné orgány, no komplexná legislatíva, ktorá by upravovala rozvoj turizmu v Spojenom kráľovstve nie je.

V roku 2016/2017 bol rozpočet pre VisitBritain 51 miliónov libier a rozpočet pre VisitEngland 17 miliónov libier. Príjmy z cestovného ruchu za posledné tri roky predstavovali 4% HDP.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 10,8 %, údaje z predchádzajúcich rokov nie sú k dispozícii. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 3,4 %.

13. Španielsko

Na vládnej úrovni je za riadenie cestovného ruchu zodpovedné **Ministerstvo energie, turizmu a digitálnej agendy**. V parlamente spadá táto agenda do pôsobnosti **Výboru pre energiu, turizmus a digitálnu agendu**.

Propagácia turizmu je v Španielsku rozdelená do kompetencií centrálnej vlády, vlád regiónov a čiastočne aj miestnych samospráv. Rovnako v Španielsku existujú viaceré orgány pre implementáciu **Národného plánu pre cestovný ruch** (2012-2015). V oblasti cestovného ruchu pôsobí **Španielska rada pre cestovný ruch**, ktorá zoskupuje zástupcov verejného aj súkromného sektora. Konferencia o turizme zoskupuje centrálnu vládu a regionálne vlády. Medziministerská komisia pre turizmus propaguje a koordinuje aktivity rôznych rezortov centrálnej vlády, týkajúce sa cestovného ruchu.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 a 2015 predstavoval 14,2 %, v 2014 dosiahol 14,1 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 5,1 %.

14. Švédsko

Záležitosti týkajúce sa cestovného ruchu organizačne spadajú pod **Ministerstvo podnikania a inovácií**. Riadenie cestovného ruchu je okrem uvedeného rezortu čiastočne v kompetencii **Švédskej agentúry pre hospodársky a regionálny rast**. Ide o orgán zodpovedný za rozvoj cestovného ruchu a šírenie informácií o rozvoji turizmu vo Švédsku a realizáciu iniciatív na podporu podnikania. Švédsko má rozpracovanú stratégiu pre rozvoj cestovného ruchu nielen na národnej, ale aj regionálnej úrovni. Za jednotnú prezentáciu v zahraničí je zodpovedná komunikačná spoločnosť **VisitSweden**.

Švédská legislatíva nemá špeciálny zákon o podpore cestovného ruchu a tiež neexistuje individuálny rozpočet pre tento sektor.

Celkový podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 predstavoval 9,6 %, v roku 2015 9,3 % a v 2014 dosiahol 8,9 %. Priame príjmy z cestovného ruchu na tvorbe HDP v roku 2016 dosiahli 2,5 %.

Záver (stručné zhrnutie)

Cestovný ruch je uznávaný ako jedno z kľúčových odvetví rozvoja vo všetkých členských štátoch EÚ a významným zdrojom príjmov, pracovných miest a bohatstva krajiny. Tento rozsah vplyvov predstavuje výzvy pre tvorcov politík na pochopenie predpokladov konkurencieschopnosti krajiny a vhodného spôsobu riadenia cestovného ruchu.

Z odpovedí jednotlivých respondentov možno konštatovať, že každá z krajín, ktorá poskytla odpoveď má štandardnú organizačnú štruktúru riadenia cestovného ruchu. *Grécko a Chorvátsko* majú zriadené ministerstvá špeciálne len pre tento sektor, v prípade ostatných krajín je cestovný ruch začlenený do spoločného rezortu s inými sektormi (*Poľsko, Rakúsko, Španielsko*), resp. figuruje ako sekcia v rámci konkrétneho rezortu (*Česká republika, Estónsko, Fínsko, Lotyšsko, Maďarsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko*). Rozmanitosť, zložitosť a meniaci sa charakter cestovného ruchu vedie k potrebe zmien v organizačnej štruktúre manažmentu turizmu. Týmto spôsobom prešiel rezort cestovného ruchu vo *Francúzsku* z kompetencie Ministerstva hospodárstva na Ministerstvo zahraničných vecí, čím sa stáva jediným respondentom, kde je toto ministerstvo organizačne zodpovedné za riadenie cestovného ruchu na vládnej úrovni. V rámci organizačnej štruktúry riadenia cestovného ruchu je významná spolupráca Turismo de Portugal s inými medzinárodnými organizáciami.

Taktiež má väčšina respondentov vypracovanú stratégiu na rozvoj turizmu. Osobitný zákon pre cestovný ruch nemá *Česká republika a Grécko*. V prípade *Rakúska* má zákony na rozvoj turizmu všetkých 9 spolkových krajín. *Spojené kráľovstvo* prijalo ešte v roku 1969 Zákon o cestovnom ruchu, avšak chýba komplexnejšia legislatíva. Výnimkou je aj *Fínsko*, kde neexistuje špeciálny zákon na podporu turizmu a ktoré nemá rozpracovanú jednotnú prezentáciu krajiny smerom do zahraničia, na druhej strane má dobre rozpracovanú stratégiu pre rozvoj turizmu.

Ekonomický význam medzinárodného cestovného ruchu možno merať pomerom príjmov z medzinárodného cestovného ruchu a HDP. Tradične najvyšší podiel príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP majú prímorské krajiny ako *Chorvátsko, Grécko, Portugalsko a Španielsko*. Výrazne vysoký podiel celkových príjmov z cestovného ruchu na tvorbe HDP dosahuje napr. *Estónsko*. So svojou celkovou populáciou okolo 1,3 milióna obyvateľov, Estónsko v roku 2017 navštívilo až 2,15 miliónov zahraničných turistov. Tieto výsledky možno pripísať predovšetkým skutočnosti, že estónska vláda považuje cestovný ruch za prioritný sektor.⁸

Väčšina krajín financuje oblasť cestovného ruchu nielen zo štátneho rozpočtu, ale aj z miestnych a regionálnych zdrojov financií, prípadne zo súkromných zdrojov, preto je porovnanie celkových investícií do CR medzi jednotlivými krajinami dosť problematické. V prípade *Rakúska* je financovanie cestovného ruchu zabezpečené na federatívnej úrovni a úrovni spolkových krajín. Významným subjektom v rámci spôsobu riadenia cestovného ruchu je Rakúska banka pre rozvoj cestovného ruchu. Výnimku v tejto oblasti predstavuje *Švédsko*, kde neexistuje individuálny rozpočet alokovaný pre cestovný ruch.

⁸ In 2017, the number of tourists in accommodation establishments increased, [online]. Dostupné na <https://www.stat.ee/news-release-2018-014>.

Príloha 1: Tabuľka

	Organizačná štruktúra riadenia cestovného ruchu			Spôsob riadenia cestovného ruchu			Ekonomické aspekty cestovného ruchu					
	Vláda	Parlament	Agentúra/Inštitúcia	Legislatíva	Stratégia	Jednotná prezentácia	Rozpočet			Príjmy (celkové)		
							2017	2016	2015	2016	2015	2014
Česká republika	Ministerstvo pre miestny rozvoj	Komisia pre cestovný ruch	Czech Tourism	neexistuje špecifický zákon	Koncepcia štátnej politiky cestovného ruchu v ČR na obdobie 2014-2020	Áno	Neuvedené			7,8% HDP	7,7% HDP	7,7% HDP
										Priame 2,6% HDP		
Estónsko	Ministerstvo pre hospodárske záležitosti a komunikácie	Výbor pre hospodárske záležitosti	Úrad na ochranu spotrebiteľa a Enterprise Estonia foundation - EEF	Zákon o cestovnom ruchu	Estónsky národný plán pre rozvoj turizmu do roku 2020	Áno	Za posledné tri roky nárast rozpočtu z 10 na 25 mil. EUR			16,1% HDP	15,5% HDP	15,5% HDP
										Priame 4% HDP		
Fínsko	Ministerstvo pre ekonomické	Výbor pre obchod	Visit Finland	neexistuje špeciálny zákon	Dosiahnuť viac spolu – plán pre rast a obnovu	Nie	Na rok 2018 vyčlenených 15,84 mil. EUR.			8,8% HDP	8,8% HDP	8,9% HDP

	záležitosti a zamestnanosť				fínskeho turizmu na obdobie 2015 – 2025					Priame 2 % HDP		
Francúzsko	Ministerstvo zahraničných vecí	Výbor pre hospodárske záležitosti	Atout France	Zákon o cestovnom ruchu	Propagácia a investovanie - dve priority ambiciózneho politiky cestovného ruchu	Neuve dené	32 mil. EUR	Neuve dené	Neuve dené	8,9 % HDP	9,1% HDP	9,5% HDP
										Priame 3,6% HDP		
Grécko	Ministerstvo pre cestovný ruch	Výbor pre výrobu a obchod	Grécka turistická organizácia (EOT)	Legislatíva nie je jednotná	Stratégia pre cestovný ruch na roky 2017-2018	Áno	44,45 mil. EUR (0,0073% štátneho rozpočtu) na rok 2018			18,6% HDP	19% HDP	18,2% HDP
										Priame 7,5% HDP		
Chorvátsko	Ministerstvo pre cestovný ruch	Výbor pre cestovný ruch	Chorvátska národná rada pre cestovný ruch	Zákon o radách cestovného ruchu a o podpore cestovného ruchu Chorvátska	Stratégia rozvoja cestovného ruchu Chorvátskej republiky 2013 - 2020	Áno	27 mil. EUR	21 mil. EUR	24 mil. EUR	24,7% HDP	23,6% HDP	22,9% HDP
										Priame 10,7% HDP		
Lotyšsko	Ministerstvo hospodárstva	Výbor pre hospodársku, poľno-	Lotyšská rozvojová agentúra	Zákon o cestovnom ruchu	Smernica pre rozvoj cestovného ruchu v	Áno	Neuve dené	751 483 EUR (0,003	Neuve dené	9% HDP	9% HDP	8,6% HDP

		hospodár- sku, environ- mentálnu a regio- nálnu politiku			Lotyšsku na roky 2014- 2020			% HDP)		Priame 4% HDP		
Maďarsko	Ministerstvo národného rozvoja	Hospo- dársky výbor	Maďarská agentúra pre cestovný ruch	Zákon CLVI o zodpovednos- ti štátu v súvislosti s rozvojom turistických regiónov z roku 2016 a vládny dekrét 1549/2017 o opatreniach pre implementáci- u v oblasti rozvoja cestovného ruchu	Národná stratégia rozvoja cestovného ruchu 2030	Áno	73 mln. EUR	19 mln. EUR	21 mln. EUR	10,5% HDP	10,4% HDP	10,1% HDP
										Priame 4,1% HDP		
Poľsko	Ministerstvo športu a	Výbor pre telesnú výchovu,	Odbor cestovného ruchu a	Zákon o princípoch vykonávania	Program rozvoja cestovného	Áno	12 mln. EUR	12 mln. EUR	11 mln. EUR	4,5% HDP	4,4% HDP	4,3% HDP

	cestovného ruchu	šport a cestovný ruch	Organizácia cestovného ruchu Poľska	rozvojovej politiky,	ruchu do roku 2020					Priame 1,8% HDP		
Portugalsko	Ministerstvo hospodárstva	Pracovná skupina Výboru pre inovácie a verejné práce	Turismo de Portugal IP	Uznesenie Rady ministrov č. 97/2003	Stratégia pre cestovný ruch 2027	Áno	Za posledné tri roky cca 16 mil. EUR			16,2% HDP	16,1% HDP	16,2% HDP
										Priame 6,4 % HDP		
Rakúsko	Spolkové ministerstvo pre trvalo udržateľný rozvoj a cestovný ruch	Výbor pre cestovný ruch	Rakúsky národný úrad pre cestovný ruch	Zákony na rozvoj turizmu prijímané na úrovni spolkových krajín	Rakúska digitalizačná stratégia pre cestovný ruch.	Áno	62 mil. EUR	52 mil. EUR (0,01 % HDP)	57 mil. EUR (0,02 % HDP)	15,6% HDP	Údaje nezná me	Údaje nezná me
										Priame 5,6% HDP		
Spojené kráľovstvo	Ministerstvo pre digitalizáciu, kultúru, médiá a šport	Výbor pre digitalizá- ciu, kultúru, médiá a šport.	Visit Britain a Great Britain	Zákon o rozvoji cestovného ruchu	Akčný plán cestovného ruchu.	Áno	Rozpočet pre Visit Britain v roku 2016/2017 51 mln. libier a pre Visit England 17 mln. libier.			10,8% HDP	Údaje nezná me	Údaje nezná me
										Priame 3,4% HDP		
Španielsko	Ministerstvo pre energiu, turizmus a digitálnu agendu	Výbor pre energiu, turizmus a digitálnu agendu.	Španielska rada pre cestovný ruch	Neuvedené	Národný plán pre cestovný ruch	Neuve dené	Neuvedené			14,2% HDP	14,2% HDP	14,1% HDP
										Priame 5,1% HDP		

Švédsko	Ministerstvo podnikania a inovácií	Výbor pre podnikanie	Švédska agentúra pre hospodársky a regionálny rast	Neexistuje špeciálny zákon	Áno/neuvedený názov	Áno	Neexistuje individuálny rozpočet pre cestovný ruch	9,6% HDP	9,3% HDP	8,9% HDP
								Priame 2,5% HDP		

Použité zdroje

1. Act on tourist boards and the promotion of Croatian tourism. [online]. [cit 2018/02/20]. Dostupné na: <<http://digured.srce.hr/arhiva/263/60762/www.mvpei.hr/zakoni/pdf/850.pdf>>.
2. European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ECPRD). ECPRD Request no. 3658: Management of Tourism in EU countries, 29.1.2018. [online]. Dostupné na: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/320331>.
3. European Union: Short-Term Tourism Trends. [online]. [cit. 2018/02/20]. Dostupné na: <https://www.eunwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419098>.
4. In 2017, the number of tourists in accommodation establishments increased. [online]. In *Statistic Estonia*. [cit. 2018/02/21]. Dostupné na <https://www.stat.ee/news-release-2018-014>
5. Proposal for tourism development strategy of the Republic of Croatia until 2020. [online]. [Cit. 2018/02/15]. Dostupné na: <http://www.mint.hr/UserDocsImages/arhiva/Tourism_development_strategy_2020.pdf>
6. Travel and Tourism: Economic Impact 2017 – World. World Travel and Tourism Council. [online]. [cit 2018/02/19]. Dostupné na <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2017/world2017.pdf>.

Bratislava, 28.februára 2018